

Інформаційно-аналітична записка щодо національної системи торгівлі квотами на викиди парникових газів

В українському законодавстві у даний час налічується понад 30 нормативно-правових актів, де містяться положення, які так чи інакше стосуються врегулювання викидів шкідливих речовин, в т.ч. парникових газів, в атмосферне повітря.

Поряд із такими приписами загального характеру в Україні встановлено: Порядок координації заходів щодо виконання зобов'язань України за Рамковою конвенцією ООН про зміну клімату та Кіотським протоколом до зазначеної Конвенції; Порядок функціонування національної системи оцінки антропогенних викидів та абсорбції парникових газів, які не регулюються Монреальським протоколом про речовини, що руйнують озоновий шар; Порядок розгляду, схвалення та реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій у період дії зобов'язань сторонами Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату¹. Кабінетом Міністрів України затверджено Положення про Національний електронний реєстр антропогенних викидів та абсорбції парникових газів².

Мінприроди України створено, систематично поновлюється та подається на розгляд до Секретаріату Рамкової конвенції ООН про зміну клімату Національний кадастр антропогенних викидів із джерел та абсорбції поглиначами парникових газів в Україні³. Міністерствами та відомствами також видано ряд наказів, якими затверджено різного роду інструкції, вимоги, методики щодо поводження з озоноруйнуючими речовинами.

Згідно із Паризькою кліматичною угодою 2015 року Україна повинна сама визначати для себе зобов'язання щодо рівня викидів парникових газів з урахуванням свого соціально-економічного розвитку та фінансових можливостей, а також не має фінансових зобов'язань у її рамках. За аналогією з Кіотським протоколом до Рамкової конвенції ООН про зміну

¹ Див.: Про порядок координації заходів щодо виконання зобов'язань України за Рамковою конвенцією Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату та Кіотським протоколом до зазначеної Конвенції : Постанова Кабінету Міністрів України від 10.04.2006 р. № 468. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/468-2006-p#Text> ; Про затвердження Порядку функціонування національної системи оцінки антропогенних викидів та абсорбції парникових газів, які не регулюються Монреальським протоколом про речовини, що руйнують озоновий шар : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.04.2006 р. № 554. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-2006-p#Text> ; Про затвердження Порядку розгляду, схвалення та реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій у період дії зобов'язань сторонами Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.02.2008 р. № 221. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/221-2008-p#Text> .

² Див.: Про формування і ведення Національного електронного реєстру антропогенних викидів та абсорбції парникових газів : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.05.2008 р. № 504. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504-2008-p#Text> .

³ Див.: Національний кадастр антропогенних викидів із джерел та абсорбції поглиначами парникових газів в Україні за 1990-2017 pp. URL: <https://menr.gov.ua/news/33423.html> .

клімату залучення фінансової допомоги здійснюватиметься через механізми, зазначені у статті 6 Угоди, що передбачає проведення добровільної співпраці задля підвищення амбітності дій щодо запобігання зміні клімату та адаптації до неї. До того ж ця стаття окреслює встановлення механізму сприяння скороченню викидів парникових газів і підтримки сталого розвитку⁴. Досвід роботи в рамках Кіотського протоколу надає Україні значні шанси щодо залучення закордонних інвесторів до співробітництва у різних секторах економіки з метою зменшення викидів парникових газів та забезпечення адаптації до зміни клімату.

Національне законодавство стосовно скорочення викидів парникових газів суттєво збагатило прийняття у грудні 2019 року Верховною Радою України дев'ятого скликання ще двох базових законів: «Про регулювання господарської діяльності з озоноруйнівними речовинами та фторованими парниковими газами»⁵ та «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів»⁶, які на виконання Угоди про асоціацію України з ЄС імплементують положення, відповідно, регламентів ЄС 842/2006 і 2037/2000 та Директиви 2003/87/ЄС.

Не ставлячи під сумнів правильність і доцільність приписів усіх цих численних нормативно-правових актів, слід зазначити, що у вітчизняному законодавстві не передбачено складання та застосування Національного плану розподілу прав на викиди парникових газів, а також проведення в країні аукціонів з купівлі-продажу квот на такі викиди. З огляду на зазначене, вважали би за доцільне розглянути питання про розробку та прийняття спеціального Закону України «Про торгівлю викидами парникових газів» та приведення у відповідність з ним нормативних урядових і відомчих актів. Зразком для цього могли би послужити Закон ФРН про торгівлю квотами викидів парникових газів⁷ та Закон Республіки Польща про систему торгівлі квотами на викиди парникових газів⁸.

⁴ Див.: Паризька угода, від 12.12.2015 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_161#Text .

⁵ Див.: Про регулювання господарської діяльності з озоноруйнівними речовинами та фторованими парниковими газами : Закон України від 12.12.2019 № 376-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376-20#Text> .

⁶ Див.: Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів : Закон України від 12.12.2019 № 377-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/377-20#Text> .

⁷ Див.: Gesetz über den Handel mit Berechtigungen zur Emission von Treibhausgasen. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/tehg_2011/gesamt.pdf .

⁸ Див.: Ustawa z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. URL: <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20150001223> .